

LBRIS

We know
books

SARAH VAUGHAN

**MICI
DEZASTRE**

Traducere din limba engleză și note
DANA-LIGIA ILIN

LITERA
București

PROLOG

Țipătul crește. La început e jalnic. Un scârțâit și un hârâit. Șovăielnic, tremurător, încercând să vadă cum va fi primit.

Îndoiala dispare iute. Scâncetul devine vaier, arcanul se strânge în vreme ce țipătul se preface într-o notă de suferință pură.

-Șșst..., imploră mama ei, bagă mâinile în pătuț și ține pruncul cu brațele întinse.

Sunetul consolidează spațiul dintre ele.

-Totul e bine, puiule. Acum mami e aici. Mami o să facă să fie bine.

Copilița se uită lung la ea. Are unsprezece săptămâni; e în ghearele crunte ale unor colici cu neputință de alinat; ochii ei sunt două mărgeluțe care fulgeră, neîncrezătoare și aprige. „Nu spune tâmpenii“, zic ochii aceia. „Sunt furioasă și sunt furioasă pe tine.“ Chipul ei se boțește și salopeta se udă, de parcă furia care îi preface trupușorul într-un cuptor încins până la alb e așa de puternică, încât trebuie să evadeze.

-Șșst, șșst, totul e bine, repetă mama.

Dintr-odată, e alarmată. Fruntea pruncului e plină de sudoare și fontanela pulsează sub piele ca o formă de viață de pe altă planetă. Dovada inimii ei care bate, a sângelui care curge prin venele ei și ar putea să țâșnească prin acest punct translucid, gingaș ca un ou de

păsăruică, atât de fragil, încât mama nu cutează să-l atingă, să nu se spargă. Pulația continuă, insistentă, neînduplecată. La fel ca furia imposibil de stăpânit a acestui prunc.

Țipătul crește și mai mult și femeia strânge copila în brațe. Însă ea se zvârcolește, cu pumnișorii încleștați, cu trunchiul arcuindu-se pe spate de furie sau de durere.

- Totul e bine.

Pe cine încearcă să convingă? Nu pe acest prunc, care tot plânge de opt săptămâni încoace. Și nu pe sine, pentru că de fiecare dată când crede că a găsit o nouă soluție - un aspirator care curăță covoarele, un radio din care se aud paraziți - regulile acestui joc deosebit de crud se schimbă și trebuie să se gândească la altceva.

- Șșșt, șșșt.

Ochii i se umplu de lacrimi din pricina milei de sine și a frustrării și a unei epuizări atât de înrădăcinate, încât uneori își pierde echilibrul. Ar vrea să zică: „Te rog, taci, doar un minut. Taci. TACI ODATA!”

Vaierul pare că-și bate joc de ea. „O mamă groaznică. Nici măcar nu-i primul copil. Ar trebui să știi cum să-ți alini copilașul. Ce vor crede vecinii?”

- Bine. Bine!

Acum strigă. Pruncul se zvârcolește. Îl ține prea strâns; speriată, își descleștează mâinile. Și când face asta, plămânii copilei se umflă, așa că izbucnește într-un val de furie care îi înțepenește trupul micuț, energia cumplită pulsând din vârfurile degetelor de la picioare în sus, pe șira spinării.

- Bine, bine.

Ca un drogat care are nevoie disperată de o doză, acum ar face orice pentru liniște, așa că se împleticește până în baie; își dă jos sutienul și chiloții. Apoi

azvârle un braț de haine în mașina de spălat, răsucește comutatorul și, ghemuită în întuneric, strânge la piept copila.

Mașina pornește: un pleoscăit ritmic în vreme ce cuva se umple cu apă, apoi se răsucește zgomotos, iar și iar. Zgomot static care este cel mai puternic balsam. Țipetele se poticnesc, șovăie, încetează, în vreme ce pleoscăitul, și împrôșcatul, și clămpănitul surd al hainelor care se rotesc umplu încăperea întunecată, umedă.

Se încumetă să se uite în jos. Doi ochi o ațintesc. „Te rog, nu plânge, te rog, nu plânge”, implorarea e automată. Buza de jos a copilei tremură și tăcerea neliniștită e spartă de un vaier. Curând, rafale de furie îneacă acel cântec de leagăn greoi. „Te rog, taci. Taci odată. Haide, taci. Taci odată, pentru numele lui Dumnezeu!”

Zadarnic. Pereții se îngustează; căldura apasă și zgomotul - acel plâns cumplit care o ține așa de trei ore - o înghite. Ochii o ustură și simte că-i vine să țipe și ea. Nu poate să se descurce cu asta; *nu poate* să se descurce. Nu știe cât de mult mai poate răbda.

Se spune că trebuie să-ți părăsești pruncul când te simți așa. Să-l pui jos, să închizi ușa și să pleci. Să stai altundeva până ce te mai liniștești. Dar atunci plânsul ar continua; pruncul zguduindu-se mai mult din pricina furiei decât a unui lucru care poate fi îndreptat, cum ar fi un scutec ud sau durerea. Nu e rezonabil să ții copila strâns, să implori, să te târguiești, poate să strigi? Să încerci s-o zgâlțâi ca să-i vină mintea la cap? Nu, asta nu: știe că nu trebuie să-și vatăme copilul - cu toate că, dacă ar putea s-o zdruncine ca să tacă, dacă ar putea să înăbușe iar acel zgomot...

În astfel de momente mintea i se umple cu gânduri otrăvite. „Ești o mamă rea. I-ar fi mai bine fără tine.”

Și apoi, perfid, cele mai rușinoase, pe care încearcă să le alunge.

Gânduri pe care abia le poate recunoaște, darămite să le exprime, despre dorința – doar de o clipă – ca acest copil să tacă pe vecie.

1

LIZ

Vineri, 19 ianuarie 2018, ora 23.30

În medicina spitalicească înseamnă, cu siguranță, să cadă pe tine măgăreața. Secția de urgențe dintr-un spital într-o noapte de vineri, la sfârșitul lui ianuarie; aproape miezul nopții, iar sălile de așteptare sunt tic-site. Pacienți cu privirea sticloasă de plictiseală sunt prăbușiți pe toate scaunele disponibile, la triere e coadă și ne apropiem de haos când bețivii și flăcăii ale căror încăierări au devenit cam prea aprinse își fac apariția, gălăgioși, turbulenți, bătându-și joc de rațiune. Dacă atacul devine concret – pumnii izbesc în pereți, o asistentă e îmbrâncită, un doctor din Sri Lanka e scuipat –, va trebui să chemăm gardienii.

Un ianuarie friguros înseamnă că în spital e deja destul de lucru; e umplut la nouăzeci și nouă la sută din capacitate. Secția de urgențe mai are un pic și va refuza ambulanțele: aproape de codul roșu. Mulți pacienți n-au nevoie să fie aici: cel puțin nu cei care n-au putut – sau nu *le-a dat prin cap* – să-și facă o programare la medicul generalist și acum își dau seama că îi așteaptă un weekend lung și neplăcut, în afară de cazul în care vin fuguța la urgență, crezând că, dacă fac asta, o să scape iute de viroză. Ei sunt cei care se plâng cel

mai tare de așteptarea lungă, bântuie pe lângă ghișeul asistentelor, gata să le țină predici. Cei cu adevărat bolnavi n-au puterea să se plângă.

Nu m-aș apropia de secția de urgențe aglomerată dintr-un spital într-o noapte de vineri decât dacă de asta mi-ar atârna viața. Nimic în afară de un stop cardiac, un atac cerebral, o fractură sau o hemoragie masivă nu m-ar putea sili să intru pe ușile automate. Și atunci de ce sunt aici, respirând aburii fetizi ai bolilor altora, bântuind pe coridoare, uitându-mă la chipurile frustraților și celor cu boli fatale, care așteaptă două, trei, patru ore sau, uneori, mai mult?

Păi, n-am încotro. Asta e munca mea. Sunt medic rezident la secția de pediatrie din St Joseph's, în vestul Londrei: un mare spital general echipat pentru tratarea traumatismelor grave la cel mai înalt nivel al îngrijirii clinice. Cariera mea n-a fost meteorică: doi copii și două concedii de maternitate de câte șase luni, plus dispariția într-o fundătură de cercetare înseamnă că încă nu sunt medic specialist, spre deosebire de bărbății cu care am fost colegă la facultatea de medicină. Dar nu mai am decât un an și voi ajunge pe culmile amețitoare ale ierarhiei medicale. Douăzeci de ani de învățătură și, în sfârșit, voi fi acolo.

Nu sunt un medic care lucrează tot timpul la urgență. Sunt aici pentru că am fost chemată din salonul copiilor să consult un pacient. Dar sunt genul de doctor de care depinde fiecare spital. Cu rang destul de înalt ca să iau decizii cruciale; destul de nouă ca să stau la spital noapți și weekenduri lungi. Îmbrăcată în uniformă liliachie, sunt exact așa cum arăt: o persoană pragmatică, serioasă, abordabilă, empatică; uneori cam prea directă, după părerea soțului meu, profesor, dar un om bun. (La urma urmei, lucrez cu copii bolnavi

și am de-a face cu părinți chinuți.) Nimic remarcabil la înfățișare: un metru șaptezeci, păr castaniu-închis, sârmos, strâns bine într-o coadă de cal, o dungă permanentă între ochii de culoarea alunei. Aproape nema-chiată, fără bijuterii, în afară de o verighetă subțire de aur, roasă și zgâriată. Saboți de spital albi: buni pentru alergat. Ușor de spălat când sunt stropiți cu sânge.

Îmbrăcată așa, sunt anonimă. Și androgenă. Nimeni n-o să-mi cântărească din priviri șoldurile, un pic mai late decât mi-ar plăcea, mulțumită turelor de noapte în care n-am nici o pauză până după ora zece și mă bazez pe ciocolată de la automat sau chipsuri de la cantină. Nici un adolescent n-o să tragă cu ochiul în decolteul meu când mă aplec să-l examinez pe un pat de spital. Sunt doctor, zice uniforma asta ca o pijama, la fel ca ecusonul atârnat la gât. „Salut. Sunt doctor Trenchard. Sunt aici ca să fac o treabă, și să o fac bine.“

În plus, purtarea uniforme de spital, la fel ca a oricărei uniforme, te leagă de colegi. Suntem cu toții în asta: o armată care trudește pentru binele superior în care încă mai credem – NHS¹ care funcționează prost, e plin de fisuri, descurcându-se-la-limită-datorită-bunăvoinței-și-profesionalismului-personalului, gratuit. Și dacă asta sună sentimental sau fățarnic, eu nu sunt nici unul, nici altul dintre aceste lucruri. Atât doar că atunci când este a zecea zi de naștere a fiicei tale și tu n-o poți duce la culcare din cauză că e imposibil să schimbi cu cineva o tură de vineri noaptea, iar ea a zis, sporindu-ți vinovăția așa cum numai primul tău născut o poate face: „E în ordine, mami. Înțeleg că trebuie să muncești.“ Când *acesta* este fundalul celei

¹ National Health Service – sistemul serviciilor medicale furnizate gratuit de către guvernul Marii Britanii

de-a patra ture de noapte în șir, și ești epuizată și tare ți-ai dori să fii în pat, încolăcită în jurul soțului la care mârâi tot timpul cât e săptămâna de lungă. Când asta e ceea ce-ți lipsește și realitatea ta e foarte diferită: când colegii tăi dau fuga la o urgență – inimile bubuind în timp ce aleargă, pantofii scârțâie pe podeaua lucioasă, draperiile sunt trase cu un vâjâit în jurul unui pat; acea concentrare aprigă când rup coaste sau folosesc defibrilatorul ca să readucă la viață un pacient... Când, mai prozaic, n-ai avut timp să faci pipi... Ei bine, trebuie să te agăți de oarece credință în ceea ce faci; trebuie să crezi că are rost să te dedici acestui soi de carieră. Pentru că... altfel? Ai renunța la medicină sau ai emigra în Australia, Noua Zeelandă sau Canada, unde vremea, orele de lucru și plata sunt toate mult, mult mai bune.

Oh, să nu mă înțelegeți greșit. Îmi iubesc munca. Cred că ceea ce fac este important. (Ce ar putea să merite mai mult să fie făcut decât să-i însănătoșești pe copiii bolnavi?) Este stimulator și, venind de unde vin eu – sunt copilul unui părinte unic care avea o cafenea la malul mării –, sunt imens de mândră că am ajuns aici. Însă această tură vine la capătul unui șir de nopți precedate de un curs universitar în weekendul trecut și sunt zdrobită; am creierul așa de împâclit, încât mă simt ca după o mare diferență de fus orar. Adrenalina o să mă poarte prin următoarele ore. Întotdeauna o face. Dar trebuie să mă concentrez. Încă zece ore, atât: doar prin asta mai trebuie să trec.

Mă gândesc la toate astea în vreme ce merg repejor pe coridorul strălucitor dinspre salonul copiilor spre secția de urgență, cu starea de spirit deloc îmbunătățită de tablourile de pe pereți: o amestecătură de peisaje marine și artă abstractă în culori primare vii care se presupune că liniștesc pacienții și le abat atenția de la faptul

insuportabil că trebuie să fie aici. Trec de secțiile de oncologie și radiologie și mă gândesc la viețile care sunt frânte, la speranțele și visurile care se evaporă; pentru unii, viețile se sfârșesc; apoi împing deoparte gândul.

Merg să consult o pacientă. În vârstă de zece luni; fără astâmpăr, agitată. A vomitat, după spusele celor din secția de urgență, deși n-are febră. Poate că nu-i mai bolnavă decât Sam, fiul meu de opt ani, care tocmai a avut o infecție respiratorie, cu toate că e ciudat să aduci la ora asta din noapte un copil care nu se simte cu adevărat rău. Stagiarul nu e de acord să lase pacienta să plece și mi-a cerut să cobor. Inima mi se zbate la gândul unui caz complicat.

Pentru că n-ar fi rău să nu mai am în acest moment încă un copil într-o stare înspăimântătoare. Tura mea a început cu o chemare urgentă la sala de nașteri ca să resuscitez un nou-născut: la treisprezece zile după termen; albastru, cu inima bătând încet și cordonul ombilical încolăcit strâns pe gât. L-am recuperat; stimulare, câteva respirații – dar a fost acel moment lung în care te temi că totul poate să meargă cumplit de rău și mama care a reușit să ducă sarcina până dincolo de termen să ajungă să-l jelească pe copilul la care visase. Așa cum știe orice obstetrician, nașterea e cea mai primejdioasă zi din viață.

Apoi a fost adus cu ambulanța un copil cu deficiență imunologică și viroză, și imediat după ce a fost internat a trebuit să mă ocup de un țânc de trei ani cu difterie. Îngrijorarea mamei a înrăutățit mult lucrurile, panica ei la tusea lui ca lătratul unei foci a exacerbât suferința până ce a devenit periculoasă, băiatul se chinuia să respire în vreme ce ea ne abătea atenția. Adesea, părinții sunt cea mai dificilă parte a muncii.

Așadar, am avut parte de destulă dramă în noaptea asta, îmi zic, în vreme ce încălțările îmi scârțâie pe coridor și mă uit la haosul din secția de urgențe pediatrică, plină cu părinți încinși, nemulțumiți, și copii epuizați. Un băiat în echipament de fotbal pare să se lupte cu greața în vreme ce se reazemă de tatăl său, având o posibilă comoție. O fetiță cu fața ca de ceară se uită la un pansament îmbibat cu sânge, în vreme ce mama povestește că tăia fructe când cuțitul a alunecat. Din sala principală a urgențelor, unde coridoarele sunt blocate cu târgi, se aud voci de bețivi cântând fals: „De ce așteptăm?“, pe jumătate răcnind, din ce în ce mai războinic.

Merg la asistenta care se ocupă de caz și mă uit la însemnările despre pacientă: Betsey Curtis. Inima mi se zbate. Betsey? Betsey a lui Jess? Bebelușul unei prietene, pe care îl știu bine? Jess era în grupul meu din cursul prenatal când eram însărcinată cu Rosa și ea, cu Kit. Am navigat împreună prin începutul maternității și am rămas apropiate când am avut al doilea copil, cu toate că ne-am mai îndepărtat de când Jess l-a născut pe al treilea. Poate că este inevitabil: am părăsit de mult tranșeele primelor luni din viața bebelușilor, iar munca, viața de familie și mama mea brusc vulnerabilă îmi consumă tot timpul. Totuși, am văzut-o doar de câteva ori de când a avut acest copil și am lăsat lucrurile să alunece. Nu i-a trimis Rosei o felicitare de ziua ei și am observat asta doar pentru că de obicei ține minte totul. Mult mai bine decât mine, care uneori uit de ziua fiului ei, Kit, la o săptămână după Rosa. Sigur că n-are importanță – dar m-am întrebat, într-un fel distrat, doar pe jumătate conștient, în vreme ce adunam felicitările azi-dimineață, dacă e supărată pe mine.

Și acum a adus-o pe Betsey. Mă uit din nou la însemnări: „Nu e mobilă, agitată, somnolentă, plânge mult, a vomitat...“, scrie acolo.

– Ronan, ea e pacienta pentru care erai îngrijorat? mai verific o dată cu stagiarul.

El încuviințează din cap, ușurat că îi lasă altcuiva răspunderea.

– Nu-mi dau seama care e problema, zice. Nu pare să aibă febră. Însă mama a fost destul de îngrijorată încât să o aducă aici. Mă întrebam dacă ai putea s-o ții sub observație douăzeci și patru de ore.

Mă împlânzesc. Este medic de mai puțin de optsprezece luni. Am trăit și eu acea nesiguranță, acea jenă să întreb un coleg de rang superior.

– Sigur – dar hai să o vedem mai întâi.

Trag deoparte perdeaua.

– Salut, Jess, zic.

– Oh, slavă Domnului, ești tu.

Fața prietenei mele se împlânzește când intru în despărțitură, încordarea i se șterge de pe frunte.

– Nu credeam că ar trebui să venim, însă Ed a fost de neclintit. Este atât de atipic pentru el să se îngrijoreze, încât am intrat în panică și am adus-o.

Ridic iute privirea. *Panică* e un cuvânt puternic pentru o mamă experimentată, cu trei copii.

– Biata de tine și biata Betsey!

Consultarea unui pacient pe care îl cunosc nu este situația ideală, dar fără alt rezident pediatric în preajmă n-am de ales.

– Hai să vedem ce are.

Bebeluşul lui Jess zace pe pat, cu piciorușele crăcănate pe prosopul de hârtie așternut peste suprafața de plastic albastru; ochii mari, atenți, fața roșie brăzdată

de lacrimi și boțită. Uitasem cât de drăgălașă este. Aproape ca o păpușă, cu păr negru și des care încadrează o față în formă de inimă, cu gurița arcuită și ochii aceia albaștri imenși care se uită la mine. Un deget mare atârnă din colțul gurii și celălalt pumn e încleștat pe un iepuraș murdar. E jucăria pe care i-am cumpărat-o când s-a născut: la fel cu a lui Sam, un iepuraș de catifea franțuzesc, tare drăgălaș. Buza de jos îi tremură, dar apoi începe iar să-și sugă degetul și reușește să se liniștească. Pleoapele îi sunt grele. Pare sleită de puteri.

- Salut, Betsey, zic, aplecându-mă ca să vorbesc de la nivelul ei.

Apoi mă ridic și mă răsucesc spre Jess, ale cărei mâini se sprijină ușor pe trupul fetei. Încă mă surprinde faptul că o persoană așa de frumoasă poate fi prietenă cu mine. Este una dintre acele femei rare, izbitoare fără efort, cu bucle arămii pre-rafaelite și ochi cenușii ca ardezia, acum tivțiți cu roșu și neliniștiți - perfect firesc, de vreme ce nimeni nu vrea să-i fie bolnav copilașul. Are oase fine și degete subțiri împodobite cu inele, pe care le răsucesc când e agitată. O steluță de aur e cui-bărită în scobitura gâtului. Eleganța ei este distonantă în această lume a recipientelor cu probe, sulurilor de bandaje și cărucioarelor de oțel inoxidabil. Mă gândesc la cearcănele mele, la firul cărunt răzleț cârlionțat pe frunte pe care l-am găsit în această dimineață. Arăt cu cel puțin cinci-șase ani mai bătrână decât ea, cu toate că suntem de aceeași vârstă.

- Poți să-mi spui care crezi că e problema?

- Nu e ca de obicei. Plângăcioasă, săcâitoare, apatică și a vomitat. Ed a luat-o razna când s-a întâmplat asta.

- E și el aici acum?

- Nu, e acasă, cu Frankie și Kit.

Mi-i imaginez pe băieții ei cufundați în somn, soțul incapabil să stea locului și singurătatea lui Jess când șade în sala de urgențe cu un prunc bolnăvior care nu-i poate spune ce îl doare.

Îmi aruncă un zâmbet scurt, încordat, și se înfășoară mai bine într-un jerseu de culoarea antracitului. Bluza îi alunecă, dezvelind o bretea de sutien neagră, lucioasă, pe umărul ei ca o migdală curățată de piele, pielea ei incredibil de netedă. Partea de sus a coastelor și clavicula îi sunt dezgolite și îmi dau seama că este vizibil mai slabă decât atunci când am văzut-o ultima oară, acum mai bine de o lună, la spectacolul de Crăciun al școlii. Sub lumina dură a tuburilor fluorescente, pare mai vulnerabilă, mai puțin sigură pe sine. Și foarte diferită de femeia pe care am cunoscut-o acum zece ani, care vibra de încântare la gândul că o să aibă primul copil.

2

LIZ

Joi, 22 noiembrie 2007

- Îl mai așteptăm cinci minute și apoi începem?

Cathy, instructoroarea cursului prenatal, înclină capul spre Jess, singura viitoare mamă care are alături un scaun gol.

- Nu, haideți să începem. Acum e în taxi, dar mai durează.

Jess zâmbește fiecărei perechi. „Îmi pare tare rău“, spune expresia sa. Acea privire împrăștiată orice iritare de moment și simt un val de simpatie pentru colega mea viitoare mamă al cărei partener n-a putut să ajungă la începutul orei, la 19.30. Lângă mine, Nick se foiește pe scaun și sunt recunoscătoare că serviciul lui de profesor de școală medie înseamnă că, deși nu va fi niciodată la fel de bogat ca soțul lui Jess, administrator de fonduri de investiții, este improbabil să întârzie vreodată la aceste întâlniri.

Îl așteptăm deja pe Ed Curtis de aproape cincisprezece minute și femeia cu sarcina foarte avansată care s-a prezentat ca Charlotte respiră greu: probabil ca rezultat al faptului că are burta cea mai mare dintre noi, cu toate că nu-i greu de deslușit enervarea în fiecare oftat.

Charlotte îmi pare o persoană care ajunge întotdeauna cu cinci minute mai devreme. E avocat corporatist și ne-a spus deja că este obligatoriu să stabilească rapid o rutină. O preferă pe Gina Ford¹ și o să se mulgă cu pompița ca să-și stimuleze lactația și ca să-i lase soțului, Andrew, rezerve pentru hrănirea din timpul nopții. „Măcar atât poate să facă și el“, zice Charlotte cu un hohot de râs sardonice, surprinzător de sexy, și nu e clar dacă Andrew o să facă asta ca să compenseze faptul că a lăsat-o însărcinată sau pentru că o parte atât de mare din povara de a fi părinte este pe umerii mamei care alăptează. „El o să se ocupe și de scutece“, zice ea, și nu pare să glumească.

În această seară de joi suntem nouă viitori părinți, așezați pe scaune de plastic negre și zâmbindu-ne unul altuia neliniștiți. Cinci femei, toate cu sarcini peste șapte luni, care în noul an vor avea primul copil. Trei dintre tați au dat fuga aici direct de la serviciu și par nelalocul lor în această grădiniță decorată cu colaje de paste făinoase și picturi făcute cu degetele. Pantalonii costumului lui Andrew sunt ridicați, dând la iveală șosete de mătase roșii și câțiva centimetri de gleznă păroasă, și pare inimaginabil ca acest bărbat, care arată cu vreo zece ani mai mare decât mine, să se așeze vreodată pe podea cu un bebeluș.

Dar o să ni se întâmple tuturor. Micile agățători de pe coridor, cu etichetele lor laminate scrise cu caractere Comic Sans, vorbesc despre o lume cu care va trebui să ne deprindem. Plină cu fături omenești atât de străine, încât până și numele lor se deosebesc de cele din copilăria noastră: Olivia, Ethan, Jade și Ayaan; Callum, Chloe, Mia, Zac. Pe acele etichete sunt mici

¹ Autoare britanică de cărți despre îngrijirea copiilor